

УДК 37.013.78

Чернін І. М.

ОЧІКУВАННЯ СТУДЕНТІВ ЩОДО НАВЧАЛЬНОЇ, НАУКОВОЇ ТА КУЛЬТУРНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ

У статті представлені результати соціологічного дослідження «Очікування студентів щодо навчальної, наукової та культурно-виховної роботи», проведеного відділом соціального моніторингу Центра моніторингу якості освіти НПУ ім. М. П. Драгоманова у Інституті історичної освіти 22 жовтня 2013 року. Дослідження являється продовженням моніторингу якості освіти в університеті. На підставі дослідження зроблено висновки щодо соціального портрету студентів, їх відношення до навчальної, наукової та культурно-виховної роботи у Інституті історичної освіти НПУ ім. М. П. Драгоманова.

Ключові слова: соціальний портрет студента, специфіка вибору спеціальності, очікування студентів від навчання, процес наукової роботи, культурно-виховна робота, враження у студентів про професіоналізм викладачів, морально-психологічний клімат в навчальній групі.

В статье представлены результаты социологического исследования «Ожидания студентов от учебной, научной и культурно-воспитательной работы», проведенного отделом социального мониторинга Центра мониторинга качества образования НПУ им. М. П. Драгоманова в Институте исторического образования 22 октября 2013 года. Исследование является продолжением мониторинга качества образования в университете. На основании исследования сделаны выводы о социальном портрете студентов, их отношении к учебной, научной и культурно-воспитательной работе в Институте исторического образования НПУ им. М. П. Драгоманова.

Ключевые слова: социальный портрет студента, специфика выбора специальности, ожидания студентов от учебы, процесс научной работы, культурно-воспитательная работа, впечатления студентов о профессионализме преподавателей, морально-психологический климат в учебной группе.

The article presents the results of the survey, «Expectations of students from the training, scientific, cultural and educational work» carried out by the Department of Social Monitoring Centre for Monitoring the quality of education of NPU by M.P. Drahomanova at the Institute of History Education, October, 22, 2013. The study is a continuation of monitoring the quality of education at the University. The conclusions based on the research findings on the social portrait of students, their relation to training, scientific, cultural and educational work at the Institute for History Education of NPU by M.P. Drahomanova have been made.

Key words: *social portrait of a student, the specific choice of specialty, students' expectations of learning, the process of scientific research, cultural and educational activities, students' impressions about the professionalism of teachers, moral and psychological climate in the training group.*

Сьогодні українська вища школа виявилася заручницею політичних подій, які відбуваються в країні. Щорічні обіцянки вищих політичних кіл держави прийняти закон України «Про вищу освіту» призводять до того, що вища школа виявилася, практично, один на один з усіма існуючими у вищій освіті проблемами. Значною мірою ці проблеми безпосередньо стосуються студентів, які приходять до ВНЗ, щоб отримати гідну вищу освіту. Дослідженню проблем навчальної, наукової та культурно-виховної роботи зі студентами в різні періоди були присвячені дослідження О. Балакіревої, М. Головатого, Є. Головахи, В. Головенко, Л. Сокурянської, Н. Черниш, М. Чурилова, О. Якуби, О. Яременка та інших. У дослідженнях вчених значна увага приділялася мотивам вибору спеціальності абітурієнтами, якості професійної та наукової підготовки, рівню культурно-виховного процесу в ВНЗ, морально-психологічному клімату в студентських колективах і багато чому іншому [1-3; 5; 6].

Завданням проведеного дослідження є надання допомоги керівництву Інституту історичної освіти по перегляду своєї роботи щодо створення умов для якісного навчання, в першу чергу, студентів першого та другого курсів, їх позитивному відношенню до обраної професії [4].

З 251 студента, які навчаються на першому та другому курсах Інституту історичної освіти НПУ ім. М. П. Драгоманова, в результаті суцільної вибірки у дослідженні прийняли участь 151 респондент, що склало більше 60% всіх студентів.

Яким є соціальний портрет опитаних респондентів?

98 (64,9%) респондентів закінчили загальноосвітню школу, 52 опитаних респондента (34,4%) закінчили ліцей або гімназію, 1 (0,7%) респондент закінчив технікум (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл відповідей респондентів за освітою

Щодо статі, то 72 респондента (47,7%) – юнаки і 79 респондентів (52,3%) – дівчата (рис. 2).

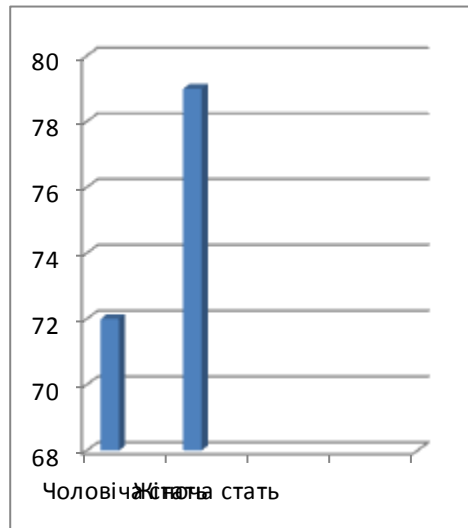

Рис. 2. Розподіл відповідей респондентів за статтю

Серед опитаних респондентів 111 осіб (73,5%) навчаються за держзамовленням и 40 (26,5%) на контрактній формі навчання (рис. 3).

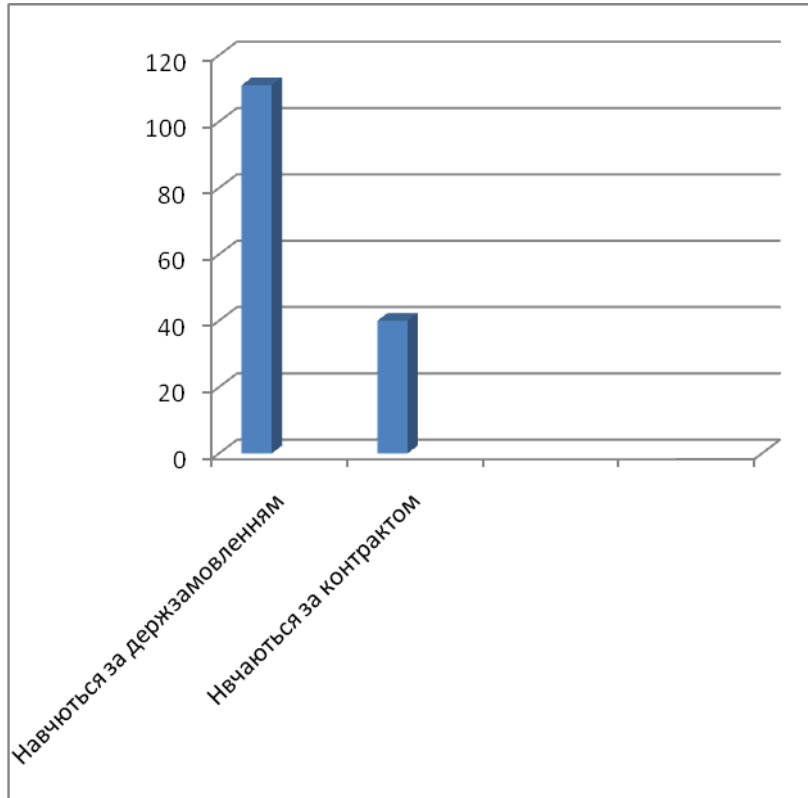

Рис. 3. Розподіл відповідей респондентів за формою навчання

46 респондентів (30,5%) мешкають з батьками. Мешкають у власній квартирі 15 (9,8%) респондентів, 20 респондентів (13,3%) – в найманій квартирі, а основна маса – 70 респондентів (46,4%) – мешкають у гуртожитку (рис. 4).

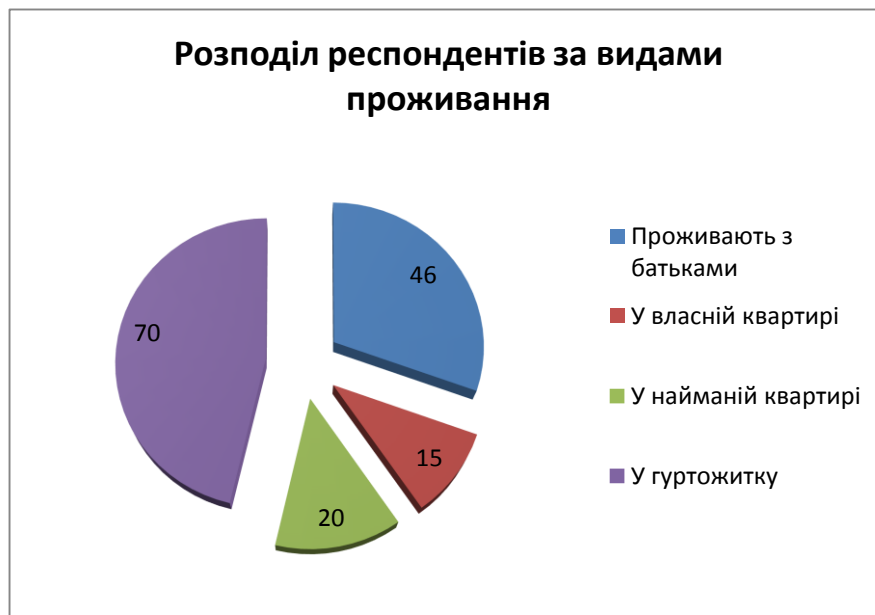

Рис. 4. Розподіл відповідей респондентів за видами проживання

За рівнем прибутків на одного члена сім'ї респонденти розташувалися таким чином: 71 (47,0%) особа із родин з прибутком на одного члена сім'ї більше 1000 грн, 51 особа (33,8%) – з прибутком 500-1000 грн, а 29 (19,2%) респондентів із родин з прибутком до 500 грн (рис. 5).

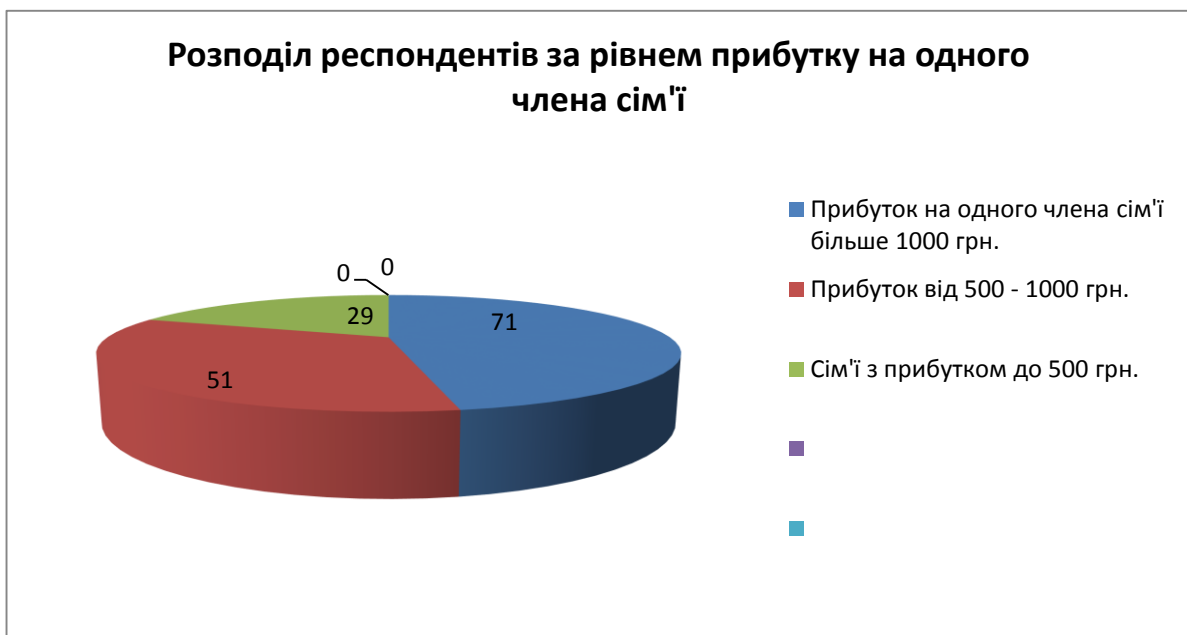

Рис. 5. Розподіл відповідей респондентів за рівнем прибутків

Таким чином, соціальний портрет респондента виглядає так: особа (юнак чи дівчина), яка закінчила загальноосвітню школу, навчається за держзамовленням, мешкає у гуртожитку, прибуток у родині якої на одну людину складає більше 1000 грн.

На питання, чому респонденти вибрали НПУ ім. М. П. Драгоманова і хто сприяв вибору спеціальності, 57 (37,8%) респондентів вказали на те, що цьому сприяв високий рівень професіоналізму викладачів університету. 48 (31,8%) вказали на те, що з дитинства мріяли стати фахівцем в цій галузі. 27 респондентів (17,9%) вказали на престижність ВНЗ, на любов до історії, на спадкоємність в сім'ї, на те, що не пройшли в інші ВНЗ. Причиною вибору спеціальності 49 осіб (32,4%) вказали, що з дитинства мріяли стати фахівцем у цій галузі, 47 (31,3%) вказали на пораду батьків, друзів і знайомих. 19 респондентів (12,5%) вказали, що вступили до інституту тому, що тут навчаються їхні друзі або почули про ВНЗ в засобах масової інформації. 26 осіб (17,2%) запропонували свій варіант відповіді (рис. 6).

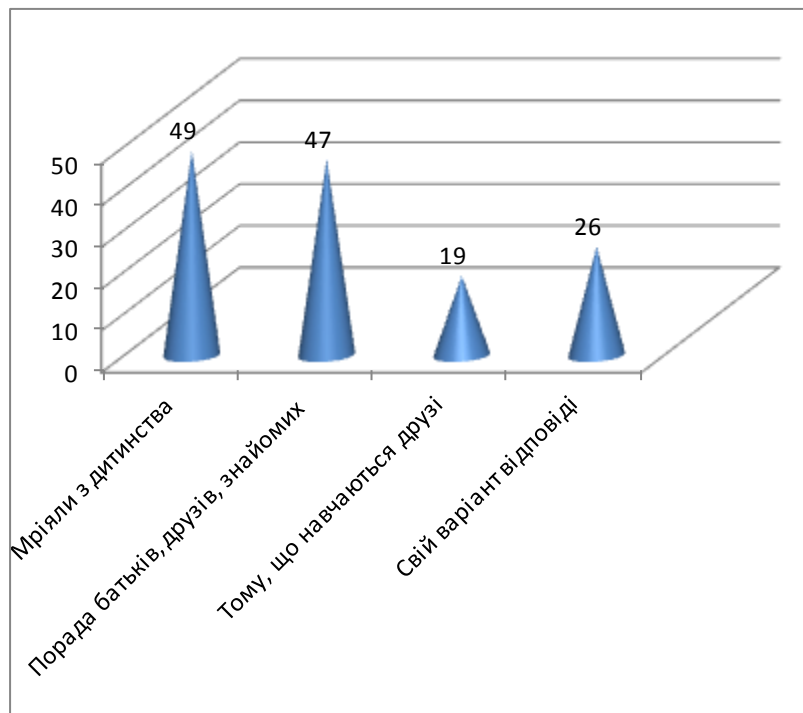

Рис. 6. Розподіл відповідей респондентів за причиною обрання спеціальності

Чи виправдалися очікування респондентів від навчання в НПУ? 50 респондентів (33,2%) вказали, що мають бажання отримати вищу освіту. 43 (28,5%) респонденти вважають навчання як добрий початок для майбутньої кар'єри. 39 (25,8%) респондентів хочуть отримати знання з обраної спеціальності, а 9 з опитаних (5,9%) хочуть знайти в процесі навчання друзів (рис. 7).

Рис. 7. Розподіл відповідей респондентів щодо очікувань від навчання

На питання, чи знайомі Ви з основами наукової роботи в університеті, 102 особи (67,5%) відповіли, що вони знайомі з основами наукової роботи в університеті, і тільки 49 (32,5%) опитаних дали негативну відповідь. У процесі наукової роботи 37 респондентів (24,5%) хочуть брати участь у роботі наукових гуртків та проблемних груп інституту, 32 (21,2%) вказали на можливість спілкування зі студентами інших ВНЗ під час проведення наукових досліджень, 28 респондентів (18,4%) вказали на можливість участі у всеукраїнських олімпіадах за фахом і продовження навчання в аспірантурі.

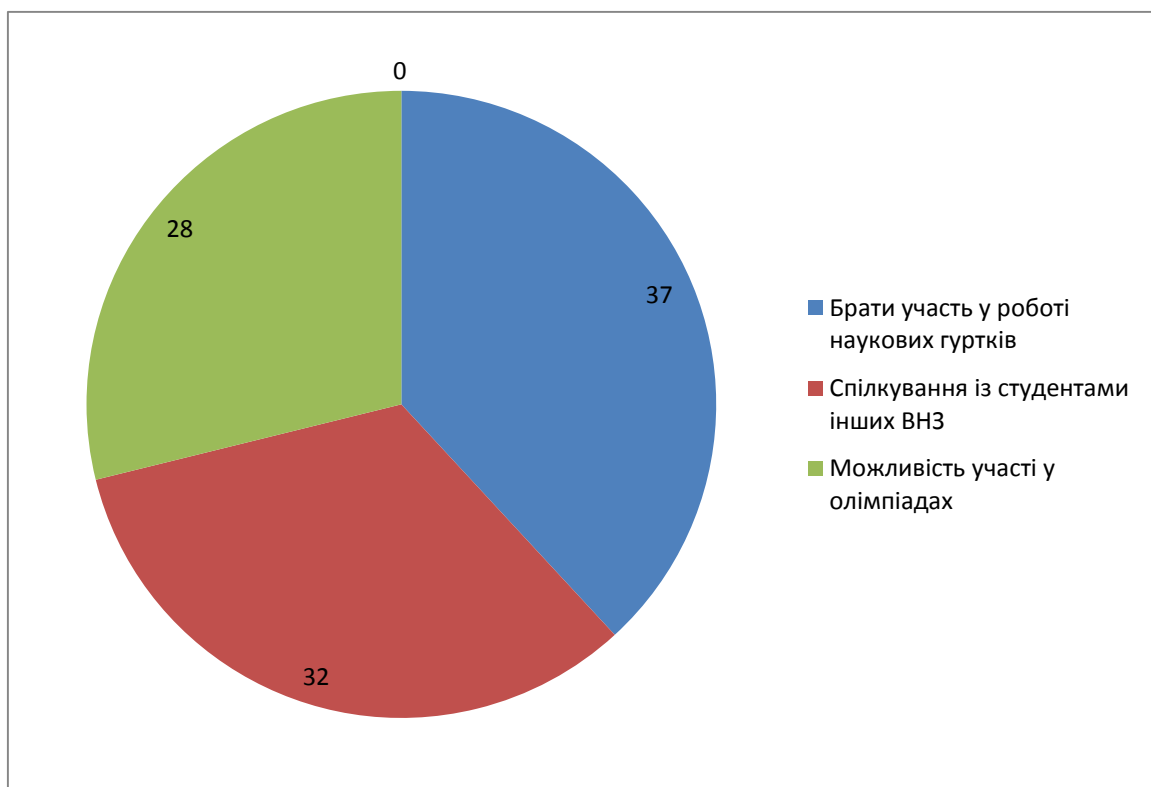

Рис. 8. Розподіл відповідей респондентів щодо очікувань від наукової роботи

Що стосується очікувань від культурно-виховної роботи в НПУ, 74 (49,0%) опитаних вказали на велику кількість культурно-виховних заходів в інституті, 43 (28,5%) – на можливість брати участь у роботі творчих колективів, клубів за інтересами, спортивних та інших секцій університету, 29 респондентів (19,2%) очікують від культурно-виховної роботи в НПУ можливість брати участь у роботі творчих груп факультету та допомагати кураторам в розв'язанні існуючих проблем (рис. 9).

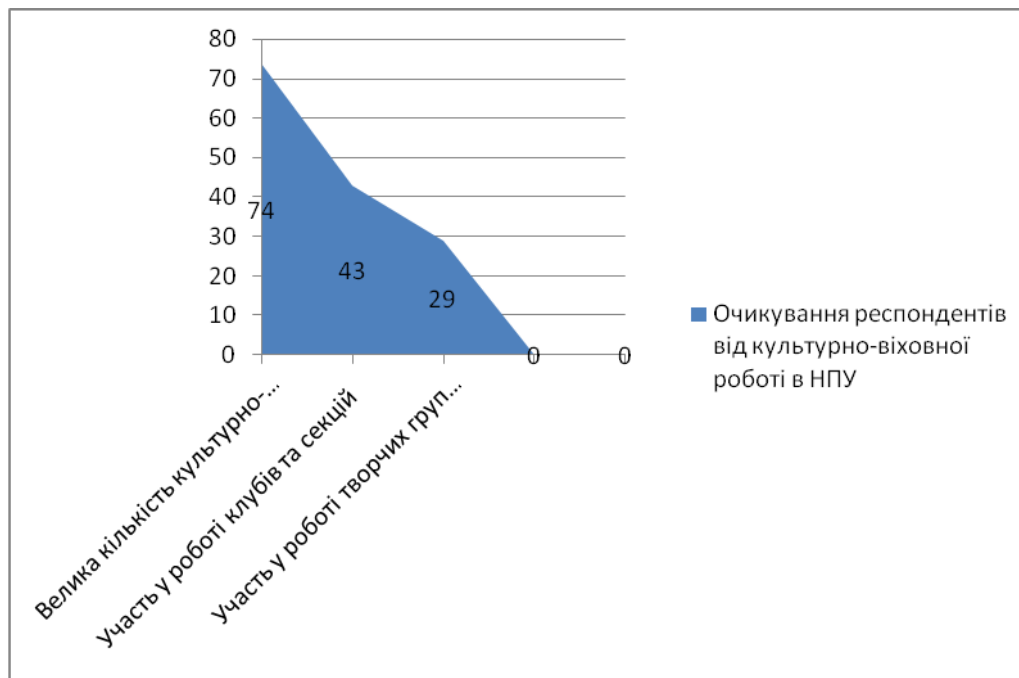

Рис. 9. Розподіл відповідей респондентів щодо очікувань від культурно-виховної роботи

Які склались перші враження у студентів першого і другого курсів про викладачів інституту? На це питання 104 (68,9%) респонденти відповіли, що викладачі інституту мають високий професійний рівень, володіють своїм предметом, викладають його зрозуміло і на високому рівні. 43 (28,5%) опитаних вказали на середній професійний рівень викладачів і 4 респонденти (2,6%) – на низький професійний рівень викладачів у інституті (рис. 10).

Рис. 10. Розподіл відповідей респондентів щодо вражень від викладачів

Таким чином, у 72 (47,7%) респондентів очікування про зміст навчання обраної спеціальності покращились, у 53 (35,1%) – залишились такими, якими вони були, у 26 (17,2%) – погіршилися (рис. 11).

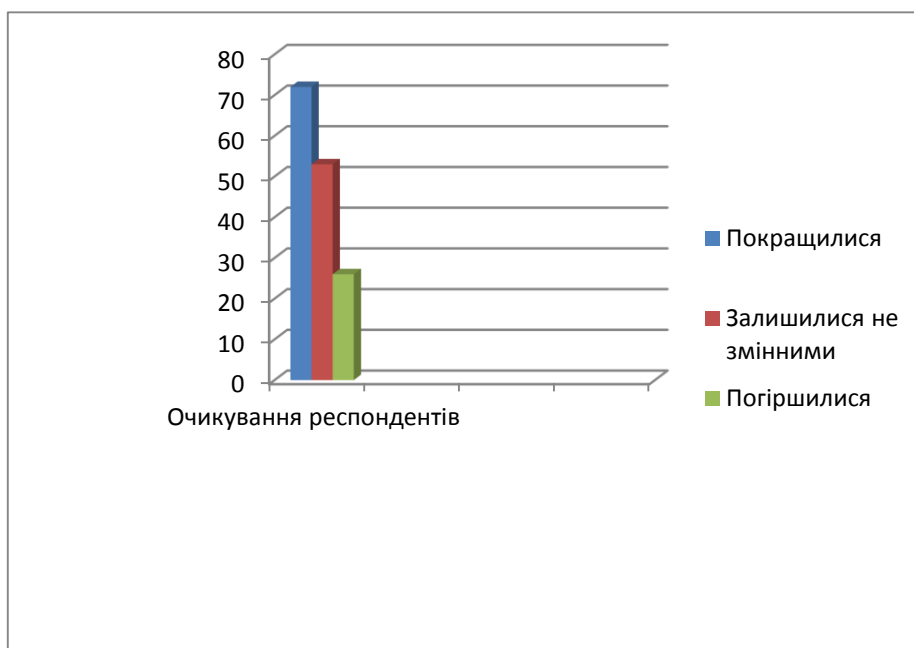

Рис. 11. Розподіл відповідей респондентів щодо очікувань про зміст навчання

Як змінились соціально-побутові умови респондентів за час навчання в інституті? Житлові умови та харчування не змінились відповідно у 68 (45,0%) і 81 (53,6%) респондентів. Погіршилися житлові умови, харчування та проїзд транспортом у 64 (42,4%), 46 (30,5%) і 62 (41,1%) респондентів. І тільки у 19 (12,6%), 24 (15,9%) і 31 (20,5%) житлові умови, харчування та проїзд транспортом – покращились.

Відповідаючи на питання про морально-психологічний клімат в навчальній групі, 85 осіб (56,5%) відповіли, що вони задоволені морально-психологічним кліматом в колективі, 49 (32,7%) – задоволені частково і тільки 16 респондентів (10,8%) з опитаних вказали на повну незадоволеність морально-психологічним кліматом в колективі (рис. 12).

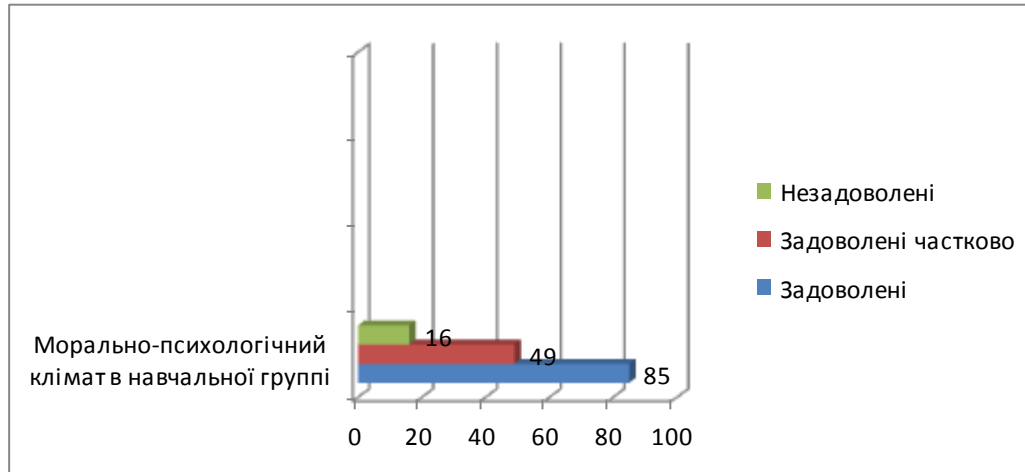

Рис. 12. Розподіл відповідей респондентів щодо морально-психологічного клімату у навчальній групі

Покоління студентів, що виросло у специфічних умовах сучасної епохи, приходить у вищий навчальний заклад зі своїми особливостями і запитам. Для того, щоб сучасна молодь змогла набути необхідних компенсацій, оволодіти інтелектуальними і соціальними навичками, затребуваними на ринку праці і в сучасному суспільстві, необхідно усвідомити її характерні особливості і переглянути методи і зміст вищої освіти, змінити саму атмосферу навчання, щоб якомога більше сприяти успіху студентів.

Висновки:

1. Студенти першого та другого курсів інституту історичної освіти до вступу у ВНЗ закінчили у більшості випадків загальноосвітню школу, ліцеї або гімназію. Тобто загальноосвітній рівень їхньої підготовки дозволяє на достатньому рівні сприймати навчальні програми, які існують в інституті.

2. Більшість респондентів з дитинства мріяли про навчання в інституті історичної освіти НПУ ім. М. П. Драгоманова. Деякі респонденти стали студентами за порадою батьків, або друзів, які навчаються у інституті. Таким чином, студенти першого і другого курсів усвідомлено вибрали спеціальність історика, що надає їм можливість активно приймати участь у навчальних, наукових та культурно-виховних заходах.

3. Більше половини опитаних респондентів вважають, що їх викладачі мають високі професійні навички викладання своїх дисциплін. У той же час майже третина опитаних студентів (31,1%) вважають, що не всі викладачі володіють достатньою методичною майстерністю викладання своїх дисциплін.

4. Майже усі опитані бажають отримати якісну вищу освіту, тим самим пред'являють відповідні вимоги до процесу навчання в інституті. Кожний третій респондент бажає приймати участь у науковій роботі інституту та університету. Тобто, в інституті існує достатній науковий потенціал серед студентів і завдання викладачів полягає у тому, щоб направити його у потрібне русло.

5. Переважна більшість респондентів бажають не тільки отримувати знання, а й якісно відпочивати, приймати участь у культурно-виховній роботі інституту. У більшості студентів очікування від навчання обраної спеціальності покращились. У той же час майже кожний п'ятий респондент виказав думку про погіршення його очікувань від системи навчання у інституті.

6. Більшість студентів задоволені морально-психологічним кліматом у своїй навчальній групі. Між тим кожний десятий з опитаних вказав на повну незадоволеність морально-психологічним кліматом в колективі.

Таким чином, керівництву інституту історичної освіти необхідно і далі розвивати позитивні якості у студентів першого і другого курсів, щоб після закінчення навчання вони стали високоосвіченими фахівцями в галузі історичних наук.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Астахов В. И. Система образования Украины в поисках ответов на глобальные вызовы эпохи / В. И. Астахов // Новый коллегіум. – 2004. – № 5/6 – С.12-15.

2. Добренъков В. И. Фундаментальная социология. В 15 т. – Т. 8. Социология и образование / В. И. Добренъков, А. И. Кравченко. – М.: ИНФА-М, 2005. – 1040 с.

3. Пилипенко В. Соціологія освіти: від радянських часів до сучасних реалій / В. Пилипенко // Український соціологічний журнал. – № 1-2. – 2009. – С. 37-44.

4. Чернін І. М. Визначення якості підготовки фахівців: Звіт про роботу Центру моніторингу якості освіти та науково-методичної ради університету / За заг. ред. професора В. П. Сергієнка. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – С. 42-50.

5. Чопей В.С. Місце і роль соціології у вивченні стану та перспектив розвитку сучасної студентської молоді / В.С. Чопей // Гілея: науковий вісник. – Вип. № 28. – 2009. – С. 343-351.

6. Чопей В. С. Соціологічний портрет сучасного студентства, досвід українських вчених / В.С. Чопей // Освіта регіону. – К.: Вид-во «Ун-т «Україна», 2011.